

Energie management actieplan 2018

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	2
2. REDUCTIEDOELSTELLINGEN EN -EVALUATIE	2
DOELSTELLINGEN 2017 EN 2018	2
REFLECTIE DOELSTELLINGEN 2017.....	2
REFLECTIE DOELSTELLINGEN 2018.....	3
NIEUWE DOELSTELLINGEN 2019, 2020 EN 2021	3
BETREKKING DOELSTELLINGEN OP PROJECT(EN) MET GUNNINGSVOORDEEL.....	4
3. ALTERNATIEVE BRANDSTOFFEN EN/OF GROENE STROOM	4
DOELSTELLINGEN M.B.T. ALTERNATIEVE BRANDSTOFFEN EN/OF GROENE STROOM	4
EVALUATIE DOELSTELLINGEN M.B.T. ALTERNATIEVE BRANDSTOFFEN EN/OF GROENE STROOM	4
4. REDUCTIEMAATREGELEN 2019-2021	5
SCOPE 1:.....	5
SCOPE 2:.....	6
SCOPE 3:.....	6
5. BEOORDELING AMBITIENIVEAU	7
6. ONDERTEKENING MANAGEMENT	7
BIJLAGE:	7
BRONVERMELDING:	7

1. Inleiding

Dit verslag, het energie management actieplan ofwel reductieprogramma, is een uitwerking van het B-deel van de CO₂ prestatieladder. Hiermee acteren we op de CO₂-inzichten om daarmee onze uitstoot te reduceren.

Vanwege de start met de CO₂-prestatieladder eind 2013 hebben we in het verleden reeds eerder onze reductiemaatregelen opgesteld. Begin 2015 is ons gehele portfolio geupdate, mede naar aanleiding van de uitgave "24042014SKAOWerkinstructie" vanuit het SKAO. Kort hierop is op 10 juni 2015 de nieuwe normversie CO₂-prestatieladder versie 3.0 uitgekomen. Hiermee hebben we wederom ons portfolio moeten herzien en updaten. Vanuit de audits afgelopen 2 jaar met Leo Visser kunnen we concluderen dat we weer een portfolio hebben welke aansluit bij alle nieuwe wensen, eisen en ontwikkelingen rondom de CO₂-prestatieladder.

In de energiebeoordeling (intern document D. van der Steen B.V.) zijn de reeds aanwezige reductiemaatregelen beschreven. Ook is er in dat document een eerste opsomming gemaakt van mogelijke toekomstige maatregelen voor reductie. Ook is er gekeken naar input van medewerkers en lering getrokken vanuit de branche.

Vanuit de emissie inventarisatie werkt dit energie management actieplan de reductie-doelstelling en -maatregelen verder uit tot een realistisch actieplan.

2. Reductiedoelstellingen en -evaluatie

Gezien we nu enige tijd met de CO₂-prestatieladder werken weten we dat reductie behalen sterk samenhangt met de bedrijfsvoering. Marktontwikkelingen geven dit nog eens een extra dimensie. We kunnen inmiddels onze eerste doelstellingen van afgelopen jaren evalueren en kunnen melden dat we diverse reductiedoelstellingen hebben kunnen behalen.

Doelstellingen 2017 en 2018

Vanuit onze emissie inventaris zijn de volgende doelstellingen bepaald:

- Scope 1: reductie van 0,1% in 2017; reductie van 0,15% in 2018 t.o.v. 2016.
- Scope 2: reductie van 0,1% in 2017; reductie van 0,15% in 2018 t.o.v. 2016.
- Scope 3: reductiedoelstelling van 0,05% in 2017 en 0,08% in 2018 t.o.v. 2016.

Verdere scope 3 uitwerking en reductiedoelstellingen zijn opgenomen in de uitwerking van de ketenanalyses naar aanleiding van de analyse scope 3 emissies.

*Refererend aan de omzet of personeelsbestand.

Reflectie doelstellingen 2017

Vorig jaar zijn er nieuwe doelstellingen bepaald voor de toen komende jaren.

Als we 2017 uitwerken t.o.v. 2016 kunnen we benoemen dat we op zowel scope 1, 2 en 3 een reductie hebben behaald gerefereerd aan het aantal medewerkers

De uitstoot op scope 1 is gerefereerd met 4,6% teruggedrongen. Hiermee hebben we onze doelstelling van 0,1% behaald. 2016 was het eerste jaar waarin we een grote stap gemaakt hebben naar meer interne uitstoot vanwege het zelf uitvoeren van het werk. In 2017 is deze reductie gedeeltelijk mogelijk te verklaren vanwege onze bedrijfsgroei met 10 medewerkers.

Scope 2 is de reductie behaald in 2017 t.o.v. 2016 gerefereerd aan het aantal medewerkers. Deze is zelfs 6,2% gereduceerd.

Het elektriciteitsgebruik is gegroeid naar 23,99ton CO₂, oorzaken hiervan zijn mogelijkerwijs de uitbreiding van de interne werkplekken en blijvend probleem met de klimaatbeheersing c.q. verwarming van onze kantoorlocatie. Als oplossing hiervoor zijn er meerdere stroomheaters ingezet om de werkomgeving voor de medewerkers zo optimaal mogelijk te maken.

D. van der Steen B.V.	Pagina 2 van 7
CO ₂ portfolio: 04. Energie management actieplan 2019 DvdS (online).docx	Datum: 05-03-2019

Deze situatie doet zich inmiddels al langere tijd voor. Hiermee wordt de stroomconsumptie dermate vergroot dat dit terug gezien kan worden in onze CO₂-voetprint. Dit punt speelt al lange tijd en is al veel tijd door de installateur in gestoken zonder echt resultaat. Dit zal in de nabije toekomst worden opgelost door aanbouw van een nieuw bedrijfspand.

Op scope 3 is de reductie per medewerker van 0,18% behaald. Het woon-werkverkeer is teruggedrongen naar gemiddeld 45,5km enkele reis van thuis naar kantoor. *Separaat wordt er verslaglegging gelegd over de reductie op ons initiatief en scope 3 analyse, namelijk het wegenonderhoud.*

Reflectie doelstellingen 2018

Als we 2018 uitwerken t.o.v. 2016 kunnen we benoemen dat we over de scope 1 en 3 in relatieve zin reductie behaald hebben. Op scope 1 betreft dit een forse reductie gerelateerd aan de omzet en het aantal medewerkers. Voor scope 3 is een reductie behaald als we de projectscopes meenemen naast onze algemene emissie inventaris. De inventaris benoemd enkel woon-werkverkeer welke afgelopen jaar is verslechterd.

De uitstoot op scope 1 is van 46,25 ton naar 38 ton CO₂ per medewerker teruggedrongen. Dit komt overeen met een reductie van 17,85%. Deze reductie is weer fors meer als de 4,6% reductie van 2017 t.o.v. 2016.

Hiermee hebben we onze doelstelling van 0,15% zeer stevig behaald. 2016 was het eerste jaar waarin we een grote stap gemaakt hebben naar meer interne uitstoot vanwege het zelf uitvoeren van het werk. In 2017 is deze reductie gedeeltelijk mogelijk te verklaren vanwege onze bedrijfsgroei en schaalvoordelen wat in 2018 nog veel sterker is doorgezet.

Scope 2 is de reductie behaald in 2017 t.o.v. 2016 gerefereerd aan het aantal medewerkers. Deze is zelfs 6,2% gereduceerd. In 2018 is deze trend helaas gebroken en is de reductie t.o.v. 2016 -8,9%.

De oorzaak hiervan ligt vrijwel zeker in de verhuizing van het nieuwe pand en loods alsook de extra werken buiten waar we meer in eigen beheer uitvoeren. Het dubbele pandgebruik en het feit dat we in het oude pand nog gedeeltelijk 'stookte' met stroomkacheltjes vallen hier ook onder.

Op scope 3 is de reductie per medewerker van 0,18% in 2017 ook negatief omgedraaid. De reductie is hier -9,1%.

Als we de harde uitstoot per medewerker bekijken dan is deze t.o.v. 2016 met -6,4% gegroeid. Nog steeds een negatieve trend.

Oorzaak hiervan is de sterke groei het afgelopen jaar en de zoektocht naar personeel waardoor minder gekeken kon worden naar woonplaats en reisafstand.

Separaat wordt er verslaglegging gelegd over de reductie op ons initiatief en scope 3 analyse, namelijk het wegenonderhoud. Hierop zijn ook zeer sterke reducties behaald.

Nieuwe doelstellingen 2019, 2020 en 2021

Gezien behaalde resultaten en mogelijke toekomstige ontwikkelingen zijn de volgende doelstellingen bepaald:

- Scope 1: 1,5% reductie in 2019, 2% in 2020, 2,3% in 2021 t.o.v. 2018.
  - Scope 2: 2% reductie in 2019, 2,1% in 2020, 2,15% in 2021 t.o.v. 2018.
  - Scope 3: 0,1% reductie in 2019, 0,15% in 2020, 0,18% in 2021 t.o.v. 2018.
- Verdere scope 3 uitwerking en reductiedoelstellingen zijn opgenomen in de uitwerking van de ketenanalyses naar aanleiding van de analyse scope 3 emissies.

*Refererend aan de omzet of personeelsbestand.

D. van der Steen B.V.	Pagina 3 van 7
CO ₂ portfolio: 04. Energie management actieplan 2019 DvdS (online).docx	Datum: 05-03-2019

Deze doelstellingen worden halfjaarlijks gemonitord / beoordeeld op voortgang via de emissie inventarisatie. Dit wordt daarna zowel intern als extern gecommuniceerd.

Betrekking doelstellingen op project(en) met gunningsvoordeel

De doelstelling op onze scope 1 heeft directe betrekking op ons operationele deel van de organisatie. Hiermee heeft de scope 1 reductiedoelstelling ook een directe relatie met ons project(en) met CO₂-gunningsvoordeel.

Gezien we geen administratieve uitsplitsing kunnen maken, capaciteitsvraagstuk en wijze van informatieverzameling, is de project-voetprint opgezet gerefereerd aan de omzet.

Er is een separaat rapport over de behaalde reductiedoelstellingen op onze projecten met gunningsvoordeel. Deze rapportages worden aan de klant overhandigd en waar nodig is hierbij een externe partij betrokken.

3. Alternatieve brandstoffen en/of groene stroom

Doelstellingen m.b.t. alternatieve brandstoffen en/of groene stroom

Er zijn een drietal doelstellingen voor het gebruik van alternatieve brandstoffen en/of groene stroom:

- 1) Ontwikkeling van / investering in groene stroom voor de bouwketen. Gezien we nu aan een bouwaansluiting vast zitten en we geen keuze hebben in het type af te nemen stroom willen we dit graag als initiatief oppakken met een daarin gespecialiseerde partij. Medio 2015-2016 is de eerste keet voorzien van een installatie inclusief zonnepanelen om in de gehele stroomvoorziening van de bouwkeet te kunnen voorzien. Bij het naderen van de winter bleek deze set-up echter niet doeltreffend genoeg te zijn om in de energievraag te voorzien;
- 2) Oriëntatie op groene stroom, bij voorkeur wind- of waterkracht, voor onze eigen locatie, mogelijk door zonnepanelen op het eigen dak / loods;
- 3) Oriëntatie op het gebruik / inzet van alternatieve brandstoffen c.q. EV-voertuigen voor ons transport en vervoer.

Als nieuwe doelstelling vanuit 2018 m.b.t. brandstoffen en/of groene stroom:

- 4) Plaatsing van minimaal 1 laadpaal voor elektrisch rijden bij ons nieuwe pand.

Op project-niveau betekent dit met name mogelijkheid van CO₂-reductie in het brandstofverbruik wat nu veruit onze grootste uitstoot-bron is. Een deel van, de uitstoot zoals beschreven in het rapport Participaties en initiatieven kan hiermee komen te vervallen. Dit zal in de nabije toekomst niet direct geheel behaald worden. Nieuwe energiezuinigere technieken worden wel actief doorgevoerd, zie hiervoor ons recente wagenpark en doorlopende vernieuwingen en uitbreidingen hierin. De overstap naar een voertuig op alternatieve brandstof is voor ons als organisatie nu nog een te grote en niet praktisch realiseerbare stap.

Evaluatie doelstellingen m.b.t. alternatieve brandstoffen en/of groene stroom

Hierbij een reflectie over deze doelstellingen over 2017-2018:

- 1) In een ingeschreven project vanuit eind 2015 hebben we beloftes gedaan aangaande het gebruik van groene stroom c.q. zonnepanelen op de bouwketen. Dit betreft het raamovereenkomst POS, gemeente Utrecht.
Groene stroom op de bouwketen is en blijft een onderwerp waar we mogelijkheden in zien. Na het 'mislukken' van de vorige pilot zijn we blijven kijken naar mogelijkheden deze techniek opnieuw / verbeterd toe te voegen. We hebben dit ook in gesprekken met opdrachtgevers meegenomen om zo de bewustwording te vergroten en te kijken naar samenwerking op dit gebied.

D. van der Steen B.V.	Pagina 4 van 7
CO ₂ portfolio: 04. Energie management actieplan 2019 DvdS (online).docx	Datum: 05-03-2019

- Opvolging, verslaglegging en uitvoering ligt bij de projectleider c.q. bedrijfsleider waarmee deze oriëntatie / doelstelling blijft staan.
- 2) De directie, bedrijfsleider en projectleiders zijn allen gericht op mogelijkheden voor inzet van alternatieve brandstoffen voor ons vervoer en transport. Gezien onze transportbewegingen en type transport is / blijft elektrisch rijden lastig toepasbaar. Denk aan de VW up auto's die breed inzetbaar zijn en dus op vele locaties opgeladen zouden moeten kunnen worden. Evenals doelstelling 1, is elektrisch rijden door ons ingebracht in het raamovereenkomst POS. Ook de opvolging van dit punt ligt bij het management. Er wordt momenteel met de gemeente gekeken naar mogelijkheden en oplossingen om deze voertuigen in de binnenstad te kunnen gebruiken c.q. opladen. De eerste invoering van de elektrische golfkarren bevalt goed.
- 3) Wens was om in 2017 al in ons nieuwe pand intrek te kunnen nemen. Door 'strubbelingen' met het vergunningstraject heeft dit langer geduurd dan gewenst. Inmiddels zijn we in het nieuwe pand gehuisvest en wordt er geprofiteerd van een duurzamer ene energiezuiniger pand. Daarnaast kunnen we de zaken als laadpalen en EV-voertuigen (eigen inzet of voor relaties) en zonnepanelen op het eigen pand verder onderzoeken en hierin keuzes maken. Deze doelstelling is dan ook geupdate / vernieuwd.

4. Reductiemaatregelen 2019-2021

Onderstaande een toelichting op de lopende en te nemen maatregelen waarmee we bovenstaande reductie als realistisch inschatten. De bedrijfsleider is eindverantwoordelijke voor onderstaande maatregelen.

Deze maatregelen hebben (in)direct betrekking op de projecten. Projects specifieke maatregelen zijn separaat benoemd in rapportage toelichting project. Onderstaande zijn deze maatregelen schuingedrukt benoemd in verband met betrokkenheid op het behalen van de bedrijfsdoelstellingen.

Achter iedere maatregel staat het % hoeveel deze maatregel zal moeten zorgen voor de bovenbenoemde reductie% per scope.

Scope 1:

In de scope 1 zitten het brandstofverbruik en aardgasverbruik. Verder het verbruik van overige energiedragers. Hiervoor hebben we de volgende maatregelen bepaald welke we hier nader zullen omschrijven.

- Reductie van het brandstofverbruik, door het zo actueel mogelijk houden van ons wagen- en machinepark en een juiste inzet hiervan.
  - o Auto's zoveel als mogelijk met nieuwste technieken c.q. A of B-label aanschaffen waarbij doelstelling is de CO₂-uitstoot/km te reduceren (15%);
  - o *Inzet elektrische auto bij uitvoering nieuw raamovereenkomst wegenonderhoud (5%);*
  - o Vrachtwagens aanschaffen met de nieuwste technologie, momenteel Euro 6 motoren en gebruik makend van additieven (15%);
  - o Aandacht voor zuinige rijden / het nieuwe rijden (5%);
  - o Aandacht voor juiste inzet van machines / het nieuwe draaien (10%);
  - o Blijvend oriënteren op mogelijkheden van het inzetten van alternatieve brandstoffen voor ons transport / vervoer (zie hiervoor ook bovenstaande uitwerking 'Doelstellingen m.b.t. alternatieve brandstoffen en/of groene stroom' (waarschijnlijk nog 0%);
  - o Inzet van en bredere ontwikkeling van de wegenbouw applicatie (25%);
  - o Aanschaf en inzet van een planning/transport-module voor ons materieel om een zo efficiënt mogelijke planning te faciliteren (5%);

D. van der Steen B.V.	Pagina 5 van 7
CO ₂ portfolio: 04. Energie management actieplan 2019 DvdS (online).docx	Datum: 05-03-2019

- Aanschaf en beheer van moderne en energiezuinig materieel waaronder asfalt-sets of hybride aggregaat (10%);
  - Inzet van een volledig elektrische auto op een project met gunningsvoordeel (reductie uitstoot en pilot om ervaring op te doen met elektrisch rijden) (3% vanwege huidige grijze stroom).
- Op het verbruik van aardgas hebben we geen maatregelen anders dan een juiste inzet en onderhoud van onze warmte-installatie.
    - 2019 is het eerste gehele jaar dat we in het nieuwe pand gehuisvest zijn. Hiermee zal de energiezuinigheid van het pand moeten blijken (momenteel 7%).
  - Het verbruik van bitumen en propaan is verdeeld over de projecten en worden in bulk ingekocht waarna voor langere tijd verbruikt. Er is geen inzicht in de specifieke verdeling van het verbruik over de projecten. Anders dan op een juiste en milieuvriendelijke manier 'in de projecten' te managen zijn er op dit gebied geen doelstellingen te benoemen. Dit wordt behaald door vakbekwaam personeel, training en toolboxes.

Scope 2:

Scope 2 betreft voor ons enkel het stroomverbruik.

- Het stroomverbruik is terug te dringen door energiezuinigere werkmethodes. Ook hebben we dit jaar geen dubbel pand meer waardoor het nieuwe pand zijn energie-efficiency zal moeten laten zien.
  - Inzet van nieuwe en zo energiezuinig omgaande apparatuur zover als bedrijfstechnisch mogelijk (85%);
  - Mogelijkheid onderzoeken van overstappen op groene stroom, bedrijfsbreed danwel op de bouwlocaties (zie hiervoor ook bovenstaande uitwerking 'Doelstellingen m.b.t. alternatieve brandstoffen en/of groene stroom' (momenteel nog 0%).
  - *Mogelijkheid onderzoeken van zonne-energie te gebruiken op de bouwlocaties, dakpanelen bouwkeet zoals eerste pilot-project is geweest (15%).*

Scope 3:

Voor zover te bepalen hebben we onder scope 3 enkel woon-werkverkeer met privé-vervoer. Gezien er momenteel zeer scherp gepland wordt op een plaatsing waarbij de medewerker een zo kort mogelijke woon-werkverkeer-rit heeft, verwachten we hier in de praktijk geen reductie te kunnen behalen.

Ook gezien de huidige markt waarin het lastiger personeel te vinden is, heeft dit gevolgen voor de gedocumenteerde woon-werk-afstand.

Voor komend jaar eenzelfde uitstoot gerelateerd aan het aantal medewerkers zou al een goed resultaat zijn. De verbeter% hebben we dan ook beperkt ingezet.

Onze analyse van productie van de vrachtwagens valt ook onder scope 3. Ook hebben we via ons initiatief van de wegenbouw-app en daarbij behorende rapportages een inzicht gekregen in transport van onze klant/afnemer als onderdeel van het wegenonderhoud wat wij uitvoeren. Deze scope-3 reductie is in een separaat rapport opgenomen en te vinden bij onze initiatieven.

Mogelijke doelstellingen:

- Sterke planning woon-werkverkeer aanhouden (30%);
- Actieve inzet en mogelijk uitbreiding van de inzet van de wegenbouwapplicatie (eigen initiatief vanuit D. van der Steen met participatie van diverse gemeenten) (20%);

D. van der Steen B.V.	Pagina 6 van 7
CO ₂ portfolio: 04. Energie management actieplan 2019 DvdS (online).docx	Datum: 05-03-2019

- Aannamebeleid waarin, zover als mogelijk, gekeken wordt naar de reisafstand van de medewerker naar de locatie van D. van der Steen c.q. de werklocaties. Hopelijk kunnen we dit komende jaren wel weer verbeteren richting het oude niveau. (50%).

Zie voor de scope-3 doelstellingen in de ketenanalyse en uitwerking van ons initiatief.

In al deze uitwerkingen maken we de opmerking dat onze voetprint gerefereerd kan worden aan de omzet of aantal personeelsleden. Per inzicht-gebied kan deze meer van toepassing zijn te refereren aan de omzet of aan het aantal medewerkers. Het zou niet realistisch zijn slechts op een van deze twee te refereren gezien we dan bij een bepaalde organisatorische verandering (in uitvoerend werk of in versteviging van kantoor) een reductie niet kunnen laten zien terwijl de genomen maatregelen wel effect kunnen hebben. In ons kantoorpand, met name elektragebruik, kunnen we nu al benoemen dat deze 'te' krap is voor een passende en geschikte bezetting.

5. Beoordeling ambitieniveau

We hebben onze voetprint, certificatieniveau en reductiedoelstellingen in 2017 vergeleken met een tweetal soortgelijke collega-organisaties. Hieruit kwam naar voren dat wij de enigste partij zijn die met onze organisatie-omvang een niveau-5 certificering op de CO₂ prestatieladder heeft.

Onze maatregelenlijst heeft diverse C-maatregelen (ambitieuze) waaronder klimaatinstallatie en energiemanagementsysteem. Stimulering zuinig rijden, beleid aanschaf personenauto's, stimulering carpoolen en energielabel van het gebouw zijn B-maatregelen (vooruitstrevend). Daarnaast staan er diverse maatregelen gepland voor zowel C-maatregelen als B-maatregelen waarmee we in de komende 2-3 jaar een groot deel van de maatregelenlijst zullen invullen.

Onze wegenbouwapplicatie en de ontwikkeling rondom de bouw van de meest duurzame asfaltcentrale zijn eigen ontwikkelingen / investeringen die soortgenoten in zijn geheel niet kunnen evenaren.

Hiermee zien wij onszelf als koploper vergeleken met soortgenoten.

6. Ondertekening management

Digitaal ondertekend

Matthijs Haveman
Bedrijfsleider en KAM-coördinator
Eindverantwoordelijke CO₂ prestatieladder portfolio.

Bijlage:

- Uitdraai maatregelenlijst SKAO

Bronvermelding:

- Personeelsbestand, woon-werkverkeer DvanderSteen
- Overzicht autolabels
- Overige CO₂ portfolio.

D. van der Steen B.V.	Pagina 7 van 7
CO ₂ portfolio: 04. Energie management actieplan 2019 DvdS (online).docx	Datum: 05-03-2019